

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 33/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi työntekijäin eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä syyskuuta 2004 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi työntekijäin eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa (HE 165/2004 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Marjaana Maisonlahti, sosiaali- ja terveysministeriö

- suunnittelija Pirkko Peltonen, Kansaneläkelaitos
- sosiaalipoliittinen asiamies Vesa Rantahalvari, Palvelutyönantajat, edustaen myös Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliittoa
- lakimies Kalle Räisänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- johtaja Rauno Vanhanen, Suomen Yrittäjät
- neuvottelupäällikkö Jorma Skippari, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut Akava ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki työntekijäin eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa.

Esityksen mukaan niissä päivärahaetuuksissa, jotka lasketaan henkilön palkan perusteella, vähennettäisiin aikaisempien vuosien tapaan työtulosta tai maksettavasta etuudesta työnteki-

jäin eläkemaksua ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua vastaava osuus. Etuuksista tehtävän vähennyksen määräksi ehdotetaan 5,1 prosenttia vuonna 2005.

Esitys liittyy valtion vuoden 2005 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2005 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä sivistä ja saamansa selvityksen perusteella valio-

kunta pitää esitystä asianmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Päivärahojen perusteena olevista työtuloista tehtävää vähennystä esitetään jälleen jatkettavaksi yhdellä vuodella. Työntekijän eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta on vuodesta 1993 alkaen säädetty yksivuotisella lainsäädännöllä. Työtuloista tehtävä vähennys on alun perin tarkoitettu väliaikaiseksi. Järjestelmän selkeyden ja läpinäkyvyyden vuoksi poikkeussäännöksistä tulee valiokunnan näkemyksen mukaan luopua. Valiokunta pitää edelleen välttämättömänä, että asiaa valmistellaan kolmikantaisessa yhteistyössä

pikaisesti ratkaisu niin, että päivärahojen määrätymisperusteista säädetään pysyvällä lainsäädännöllä. Kuten valiokunta on aiemmin todennut, on ensisijaisena vaihtoehtona pidettävä sitä, että vähennyksestä luovutaan.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Valto Koski /sd	Juha Rehula /kesk
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Paula Risikko /kok
	Anneli Kiljunen /sd	Arto Seppälä /sd
	Marjaana Koskinen /sd	Tapani Tölli /kesk
	Pehr Löfv /r	Raija Vahasalo /kok
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	Erkki Virtanen /vas
	Aila Paloniemi /kesk	Tuula Väättäinen /sd
	Leena Rauhala /kd	vjäs. Ulla Anttila /vihr.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.

VASTALAUSE

Perustelut

Hallituksen esityksellä HE 165/2004 vp jatketaan vuodesta 1993 vuosittain säädettyä erillislakia, jolla mahdollistetaan sosiaalivakuutuksen päivärahojen leikkaaminen. Tehdyn vähennyksen määrä on vaihdellut 1,5 prosentista 5 prosenttiin. Vuonna 2004 vähennyksen määrä on ollut 4,85 prosenttia. Esityksen mukaan maksettavasta etuudesta on vuonna 2005 vähennettävä 5,1 prosenttia. Tällainen menettely heikentää edellytyksiä saavuttaa tavoite lakien selkeydestä ja läpinäkyvyydestä.

Tämä ns. prosenttivähennys otettiin käyttöön 1990-luvun lamavuosina akuuteista säästösyistä. Nämä syyt ovat jo aikaa sitten poistuneet. Siitä huolimatta vähennyksestä ei ole luovuttu, vaan sitä on edelleen käytetty eräänlaisena piilovähennyksenä. Päivärahoja maksetaan vakuuteuille juuri siksi, että he eivät voi olla työssä, eivätkä päivärahat kata menetettyä työtuloa täysimääräisesti.

Vähennyksen perusteluna on käytetty työntekijöiden eläkemaksua ja palkansaajien työttömyysvakuutusmaksua. Tällaiselle "solidaarisuudelle" ei kuitenkaan ole kestäviä perusteluja. Lakisääteisen sosiaalivakuutuksen ansionmenetykskorvaukset ovat Suomessa alhaiset 1990-luvulla toteutettujen leikkausten jälkeen. Prosenttivähennyksen käyttö leikkaa erittäin epäsolidaarisesti työttömien, pitkäaikaissairaiden, tapaturman uhrien ja vanhempainvapaalla lasta hoitavien toimeentuloa. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus on mietinnöissään jo viime vuosisadalta saakka ehdottanut leikkauksista luopumista. Siitä huolimatta erillislaki säädetään nyt 13. kerran peräkkäin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2005

Erkki Virtanen /vas